

Chùa Ông Núi trên đỉnh núi Bà

ISSN: 2734-9195 16:45 15/09/2026

Mặc dù chịu sự tàn phá khắc nghiệt của bom đạn chiến tranh, Linh Phong Thiền Tự vẫn trân trọng gìn giữ được những báu vật tâm linh vô cùng quý giá qua nhiều thế kỷ...

Chùa Ông Núi (tên chữ là Linh Phong Thiền Tự) là một ngôi cổ tự lâu đời và linh thiêng bậc nhất ở vùng Duyên hải Nam Trung Bộ.

Ngôi chùa tọa lạc lưng chừng núi Bà, thuộc địa bàn thị trấn Cát Tiến, huyện Phù Cát, tỉnh Bình Định (cũ), nay là xã Cát Tiến, tỉnh Gia Lai. Nơi đây không chỉ là một Di tích Lịch sử - Văn hóa Quốc gia mà còn sở hữu đại tượng Phật ngồi cao nhất Đông Nam Á hiện nay.

1. Quá trình hình thành và các huyền tích lưu truyền

Lịch sử của chùa gắn liền với hành trình tu hành đầy đức độ của vị tổ sư khai sơn cùng những câu chuyện nhuộm màu huyền thoại: Năm 1702 (thời chúa Nguyễn Phúc Chu): Thiền sư Lê Ban tìm đến hang đá phía đông núi Bà ẩn tu. Ông dựng một thảo am nhỏ bằng cỏ tranh, đặt tên là am Dũng Tuyền. Vị sư già mặc áo vỏ cây, quanh năm bốc thuốc chữa bệnh cứu người miễn phí. Người dân mến mộ gọi ông bằng cái tên thân thương: Ông Núi.

Năm 1733, chúa Nguyễn Phúc Chu ban tặng danh hiệu Tịnh Giác Thiền Sư cho ông. Chúa truyền lệnh xây cất lại am cỏ thành một ngôi chùa lớn lợp ngói đỏ, ban tên hiệu chính thức là Linh Phong Thiền Tự.

Huyền tích chữa bệnh cho vua: Tương truyền vào năm 1826, vua Minh Mạng lâm bệnh nặng. Vua nằm mơ thấy một vị sư già mặc áo vỏ cây đến chữa bệnh cho mình. Khi khỏi bệnh, nghĩ đến danh tiếng Ông Núi, vua vô cùng tôn kính nên đã ban tặng áo cà sa mới mặc dù thiền sư Lê Ban đã viên tịch từ lâu (năm 1747) và trích 120 lạng bạc để trùng tu lại ngôi chùa.

Chùa được tiếp tục tu bổ vào năm 1897 dưới sự tài trợ của Đào Tấn - tổ sư ngành tuồng Việt Nam. Danh tiếng và cảnh sắc chùa lúc này được ca ngợi trong nhiều tư liệu cổ, trong đó có "Đại Nam nhất thống chí".

2. Kiến trúc cổ kính giữa thẳm cảnh thiên nhiên

Trải qua hơn 300 năm với nhiều biến cố và hỏa hoạn, ngôi chùa được phục dựng lại khang trang nhưng vẫn giữ nét trang nghiêm, thanh tịnh.

Đường lên cổng chùa: Du khách bước qua cây cầu nhỏ dưới chân núi, đi bộ qua hàng trăm bậc thang bằng đá xếp uốn lượn dưới những tán cây rừng rậm rạp.

Chính điện uy nghiêm: Ngôi chính điện ẩn mình giữa vách đá cổ kính, mái ngói đỏ uốn cong rêu phong đượm màu thời gian. Bên trong chính điện thờ các pho tượng Phật uy nghi, không gian lúc nào cũng thoang thoảng mùi trầm hương thanh khiết.

Địa thế phong thủy: Chùa sở hữu thế đất "Tựa sơn vọng hải" vô cùng đặc địa - lưng dựa vào dãy núi Bà vững chãi, phía trước nhìn thẳng ra vùng biển bao la và cánh đồng lúa xanh ngát.

3. Kiến trúc Hang Tổ - Nơi đậm dấu ấn Thiền sư Lê Ban

Hang Tổ (Hang Ông Núi) nằm ở phía trên cao, phía sau khuôn viên chính điện. Đây là nơi thiêng liêng nhất, lưu giữ trọn vẹn không gian tu hành nguyên bản của tổ sư.

Vẻ đẹp hoang sơ: Hang Tổ thực chất là một hang đá tự nhiên được tạo thành từ những khối đá khổng lồ chồng chất lên nhau. Hang không có sự can thiệp của bê tông mà giữ nguyên vẻ xù xì, rêu phong vốn có.

Nơi thờ tự trang nghiêm: Ở vị trí trung tâm trong lòng hang, người ta lập một bàn thờ trang nghiêm thờ tượng Thiền sư Lê Ban mặc áo vỏ cây. Không gian ở đây luôn tĩnh mịch, chỉ có tiếng gió rì rào qua khe đá, tạo nên cảm giác thoát tục.

Dòng suối ngấm huyền bí: Bên dưới lòng Hang Tổ có một dòng suối nước ngọt mát lạnh chảy ngang qua. Dòng suối này chảy róc rách quanh năm qua các khe đá và không bao giờ cạn nước. Du khách khi đến chiêm bái thường xin một chút nước suối tại hang để rửa mặt, mong cầu sức khỏe và bình an.

4. Đại tượng Phật ngồi khổng lồ - biểu tượng tâm linh đương đại

Điểm nhấn hoành tráng nhất trong quần thể danh thắng này là đại công trình Phật giáo được khánh thành vào năm 2017:

Kích thước kỷ lục: Tượng Phật Thích Ca Mâu Ni ngồi có chiều cao 69 mét (nếu tính cả phần đàn tế thì cao tới 108 mét). Đường kính chân đế tượng rộng 52 mét. Đây là một trong những tượng Phật ngồi lớn nhất Đông Nam Á hiện nay.

Hơn 600 bậc đá thử thách: Để lên đến đài sen dưới chân Phật, du khách phải đi bộ hành hương qua hơn 600 bậc thang bằng đá. Khi lên tới đỉnh, đứng dưới chân tượng Phật bao la, bạn có thể phóng tầm mắt ngắm trọn vùng biển Cát Tiến xinh đẹp.

Thiết kế bên trong: Bên trong lòng bệ đỡ tượng Phật khổng lồ là cả một không gian văn hóa rộng lớn bao gồm: nơi trưng bày các bức phù điêu 18 vị La Hán, trung tâm thuyết pháp Phật giáo, hành lang La Hán với 1.438 tượng Phật xếp quanh tường và nơi lưu giữ Xá lợi Phật linh thiêng.

Phía sau tượng, có lối cầu thang dẫn lên đài sen, điểm cao nhất của khu vực, nơi du khách có thể phóng tầm mắt bao quát toàn cảnh vịnh Thị Nại đầy ngoạn mục.

5. Các hiện vật cổ quý giá được lưu giữ

Mặc dù chịu sự tàn phá khắc nghiệt của bom đạn chiến tranh, Linh Phong Thiền Tự vẫn trân trọng gìn giữ được những báu vật tâm linh vô cùng quý giá qua nhiều thế kỷ:

Tượng Tổ bằng đá: Pho tượng cổ thờ Thiền sư Lê Ban đặt bên trong lòng Hang Tổ. Tượng khắc họa hình ảnh vị thiền sư khoác tấm áo vỏ cây (Mộc Y Sơn Ông) với phong thái ung dung thoát tục.

Chiếc chuông đồng cổ (Đại hồng chung): Đây là chứng tích lịch sử đầy ly kỳ của nhà chùa. Trong chiến tranh, ngôi chùa bị phá hủy hoàn toàn, chiếc chuông bị rơi xuống chân núi và sứt mẻ phần quai. Người dân địa phương đã bí mật chôn giấu, bảo vệ báu vật này suốt nhiều năm ròng và mang hiến trả lại cho nhà chùa sau khi đất nước hòa bình.

Hệ thống mộ tháp cổ rêu phong: Nằm rải rác bên sườn núi quanh khuôn viên chùa. Đây là nơi an táng, thờ cốt của tổ sư Lê Ban cùng các vị thiền sư kế cận. Các ngôi tháp mang đậm kiến trúc xưa cũ, là minh chứng rõ ràng nhất cho lịch sử thâm nghiêm của chùa.

Hệ thống tư liệu cổ: Chùa hiện còn lưu giữ một số bức hoành phi, câu đối và tư liệu chữ Hán ca ngợi công đức của Ông Núi cùng lịch sử trùng tu qua các triều đại (đặc biệt là giai đoạn thời vua Minh Mạng, Thành Thái và Duy Tân).

6. Lễ hội chùa Ông Núi

Hàng năm, cứ vào ngày 24 và 25 tháng Giêng Âm lịch, chùa lại tổ chức lễ hội lớn - ngày giỗ Tổ khai sơn Thiền sư Lê Ban. Đây là một trong những lễ hội mùa xuân thu hút đông đảo du khách bậc nhất miền Trung. Hàng vạn người từ khắp nơi đổ về hành hương, xếp hàng dài lên núi để thắp một nén hương lòng thành kính, cầu mong gia đình một năm mới nhiều sức khỏe và bình an.

Bên cạnh lễ hội chính, chùa cũng thường xuyên tổ chức các buổi lễ cầu an và khóa tu thiền. Những chương trình này giúp phật tử thực hành thiền định, tụng kinh, sống chậm lại và hiểu sâu hơn về giáo lý nhà Phật trong không gian yên tĩnh nơi núi rừng linh thiêng.

Chùa Linh Phong (Chùa Ông Núi) được chính thức công nhận là Di tích Lịch sử - Văn hóa cấp quốc gia vào năm 1994.

Tác giả: **Đặng Việt Thủy**